

Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

**With Students Attitudes Towards Music Course
Examining the Relationship Between Problem Solving Skills**

Naciye HARDALAÇ
Merve AKYÜZ

Öz

Bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki incelenerek ele alınmıştır. Araştırmada betimsel istatistik yöntemlerinden korelasyonel yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni ortaokul öğrencilerini, örneklem grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili Ergani ilçesindeki ortaokullarda öğrenim gören 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya 199'u kız(%64), 112'si erkek (%36) toplam 311 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 52'si 5. sınıf (%16,7), 84'ü 6. sınıf (%27), 102'si 7. sınıf (%32,8), 73'ü 8. sınıfta (%23,5) öğrenim görmektedir. Araştırmada "Müzik Dersi Tutum Ölçeği" ile "Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri" olmak üzere iki ayrı ölçek uygulanmıştır. Araştırma, katılımcılardan anket yoluyla toplanan bilgiler SPSS veri analiz yöntemiyle yorumlanmış, istatistiksel analizler pearson momentler çarpımı katsayısı ile analiz edilmiştir.

* Bu çalışma Merve Akyüz'ün Doç. Dr. Naciye Hardalaç danışmanlığında 2021 yılında yürüttüğü "Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinin bir kısmından üretilmiştir.

** Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye, e-posta: hardalac@gmail.com - hnaciye@gazi.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-6995-3542

*** Milli Eğitim Bakanlığı Çayönü Ortaokulu, Müzik Öğretmeni Ergani/Diyarbakır, Türkiye, e-posta: akuzmerve1995@gmail.com, ORCID ID 0000-0002-7626-1552

Elde edilen veriler incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik olumlu tutumları ile problem çözme becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. $r = .374$, $p < .01$. Ayrıca öğrencilerin müziğe ilişkin olumlu tutumları ile problem çözme alt boyutlarından güven ile orta düzeyde ($r = .406$, $p < .01$), öz denetim ile ($r = .926$, $p < .01$) yüksek düzeyde, kaçınma ile ($r = .291$, $p < .01$) düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu tutumları arttıkça problem çözme becerileri de artmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Problem çözme, tutum, müzik dersi.

ABSTRACT

In this study, the relationship between secondary school students' attitudes towards music and problem solving skills has been examined. Correlational method, one of the descriptive statistical methods, has been applied in the research. Investigated group consists of secondary school students. The sample group consists of 5th, 6th, 7th and 8th grade students studying in secondary schools in Ergani district of Diyarbakır province in the 2020-2021 academic year. A total of 311 students, 199 female students (64%) and 112 male students (36%) have participated in the study. Of the students participating in the research, 52 (16.7%) have been in the 5th grade, 84 have been in the 6th grade (27%), 102 have been in the 7th grade (32.8%), 73 have been in the 8th grade (23.5%). In the study, two different scales have been applied: "Music Lesson attitude scale" and "problem solving inventory for children." Informations collected from the participants through some questionnaires have been interpreted by the SPSS Data Analysis Method, and the statistical analyzes have been analyzed by the Pearson product moment coefficient of correlation.

When the data obtained are examined, it is seen that there is a positive and significant relationship between the positive attitudes of secondary school students towards the music lesson and their problem solving skills ($r = 0.374$, $p < 0.01$). In addition, students' positive attitudes towards music and the issue of problem solving reveal a significant relationship (Confidence is moderate ($r = .406$, $p < .01$), self-control ($r = .926$, $p < .01$) is high, avoidance ($r = .291$, $p < .01$) is low).

As a result of the analysis of the obtained data, as Secondary school students' positive attitudes towards music lessons increase, their problem solving skills also increase.

Keywords: Problem solving, attitude, music lesson.

Giriş

Müzik; yalnızca iletişim, duygusal ve kültürel ifadeler için önemli ve temel bir yol değil, aynı zamanda çocukların entelektüel, fiziksel ve zihinsel gelişimi için de çok önemlidir. İnsanoğlunun eşsiz kaliteyi, dilleri kesinlikle değiştirilemeyen hayal gücünü ve ifade duygularını egzersiz için kullanması için sınırsız alan sunar. Müzik, her bireyin büyüme sürecinde problemleri yaratmak, öğrenmek ve çözmek için kullanılabileceği bir zekâ olarak kabul edilebilir. Başka bir deyişle, her öğrencinin müziğin zekâsı ve potansiyeli, müzik öğrenmesi ve müzik eğitimine hakkı vardır. Müzik etkinliklerine katılım, öğrencilerin yaratıcılıklarını teşvik etmelerine, çeşitli yetenekler ve genel beceriler geliştirmelerine ve azim, öz-disiplin, sorumluluk duygusu ve bağlılık gibi değer ve tutumları geliştirmelerine olanak tanır. Kuşkusuz müzik eğitimi, okulun müfredatında öğrencilerin büyüme ve gelişmesi için vazgeçilmez öğrenme deneyimleri sağladığı için merkezi bir yere sahiptir.

Müzik, etkili eğitim araçları arasında yer alır. Çocukları sosyal, fiziksel duygusal ve bilişsel yönden etkilediği ve onların beyinlerini harekete geçirdiği düşünülmektedir. Bu nedenle müzik, çocukların beyinlerini olumlu yönde faaliyete geçirmek için araç olarak kullanılabilir. Yapılan araştırmaların pek çoğunda müziğin beceri üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmüştür. (Hardalaç, 2006, s. 16).

Coşkun'a göre (2012) müzik bir taraftan kendi içerisinde sistematik bir bütünlüğü olan bilim dalı diğer taraftan ise yaşamın tüm boyutlarında önemli bir yeri olan sanattır. Duyuşsal açıdan anlamlandırılabilir, ayrıca zihinsel olarak da kavranabilir. Bu yönüyle gerek toplumun gerekse bireyin zihinsel ve duyuşsal yapısını yansıttığı gibi, gelişim ve değişimine de etki eden sistematik bir yapıdır (Coşkun, 2012, s. 14).

Müzik eğitiminde gerekli olan davranışları kazandırma, sistematik bir şekilde değiştirme, hedeflenen davranış değişikliği oluşturma ve çok yönlü davranış geliştirme esas alınır. Müzik eğitim sürecinde, merkezde çocuk yani öğrenen bireyin yaşantıları temel alınır. Bu noktadan hareketle spesifik hedeflere ulaşmak için planlı, sistemli ve yöntemli bir süreç takip edilir ve bu şekilde müzik eğitimine ilişkin kazanımlara ulaşmaya çalışılır (Kıncal, 2006, s. 47). Müzik eğitiminin önemli işlevlerinden birisi de bireylerin çevreleriyle olan etkileşimin niteliğini, kalitesini ve çeşitliliğini artırmasıdır. Müzikle zenginleştirilmiş bir çevrede bireyin çevresel paydaşlara uyumu sağlıklı ve olumlu hale gelmektedir.

Bu çerçeveden hareket edildiğinde müziğin bireyin gelişimini pek çok yönden etkilediğini söylemek mümkündür. Müziğin bireye sağladığı yararlarından biri de problem çözme becerisinin kazanılmasında bireye yardımcı olmasıdır.

Problem kavramı bireylerin içinde bulunduğu şartlar, gereksinim ve beklentileri ile ilişkili olarak farklı şartlarda gerçekleştiği için geniş kapsamlı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Tümekaya ve İflazoğlu, 2000, s. 145). Bu sebeple literatürde problem kavramının pek çok tanımını bulmak kaçınılmazdır. Ada ve diğerleri (2010) problemi, kişilerin içinde bulunduğu durumda aşılması gerekli olan bir tehlike veya güçlük ile karşı karşıya kalma durumu olarak tanımlamıştır. Yıldırım ve Özkahraman (2011, s. 156)'a göre problem herhangi bir hedefe ulaşabilmek amacıyla toplanan mevcut güçlerin önüne çıkan engel şeklinde ifade edilmiştir. Bu tanım değerlendirildiğinde,

kişinin belirli bir hedefe varmak amacıyla çaba sarf ederken engellerle karşı karşıya kalmasının bir problemi işaret ettiğini söylemek mümkündür.

İnsanlar her zaman basit ya da karmaşık problemler ile karşı karşıya kalmaktadırlar (Aksan ve Sözer, 2007, s. 35). Karşılaşılan problemlerin basit olması insanların yaşantılarını fazla etkilemezken, karşılaşılan bazı ağır ve karmaşık problemler bireyin yaşantısını sürdürmesine engel olabilmekte (Karabulut ve Kuru, 2009, s. 121), bireyin psikolojik sağlığını bozabilmektedir (Bayraktar vd., 2011, s. 162).

İnsanlar karşılaştıkları problemleri bazen kabullenerek yaşarken, bazen de karşılaştıkları problemler ile baş etme yoluna gitmektedirler (Kuloğlu ve Arı, 2014). Ne yapılacağına bilinmediği durumlarda yapılması gerekeni bilme becerisi “problem çözme becerisi” olarak tanımlanmaktadır (Üstün ve Bozkurt, 2003, s. 17). Diğer bir tanıma göre problem çözme becerisi “bir amaca ulaşmaya çalışırken araya giren zorlukların çözümünü bulma süreci” biçiminde tanımlanmıştır (Alver, 2005, s. 78). İnsanların günlük yaşantılarında karşılaştıkları kişisel problemleri çözme becerisi ise “içsel veya dışsal isteklere uyum sağlama amacına yönelik olarak bir dizi duyuşsal, davranışsal ve bilişsel işlemler” olarak tanımlanmaktadır (Çağlayan vd., 2008, s. 63; Serin vd., 2010, s. 447). Yıldırım ve Özkahraman (2011, s. 158) problem çözme kavramını “şu anda nerede olduğumuz, hangi yöne gitmek istediğimiz ve hedefe nasıl gideceğimiz hakkında karar verme süreci” şeklinde tanımlamışlardır.

Problem çözme becerisi bireyin karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmesine katkı sağlayan bir beceri olmasının yanında, bireyin iç ve dış dünyası ile dengeli bir yaşama sahip olmasına katkı sağlamaktadır (Yazıcı, 2013, s. 145). Güçlü’ye (2003, s. 282) göre, insanların sahip oldukları problem çözme becerileri hem birey olma hem de yaşanan çevrede karşılaşılan problemlerle baş edebilmede önemli bir yere sahiptir. İnsanlar çevrelerinde karşılaştıkları problemler ile kendileri mücadele etme ve kendi sorunlarını kendileri çözmek durumundadırlar. Bu nedenle insanlığın refahı ve gelişimi için insanların problem çözme becerilerinin geliştirilmesi önemli bir husustur. Bunun sağlanabilmesi için bireyin problemler ile etkili bir biçimde baş etme konusunda kendisini iyi değerlendirmesi gerekmektedir.

Problem çözme becerilerinin geliştirilmesi uzun ve programlı bir çalışma düzeni gerektirmektedir (Yazgan ve Bintaş, 2005, s. 212). Öğrencilerin bilimsel yönden düşünme becerilerinin geliştirilebilmesi için öncelikli olarak öğrencilerin günlük yaşam deneyimlerini kullanarak bilgiyi anlamlandırmaları sağlanmalıdır. Bunun sağlanabilmesi için de çocukların öz güvenlerinin artırılması oldukça önemlidir (Altunçekiç vd., 2005, s.93). Ayrıca problem çözme becerilerinin geliştirilmesi için öğrencilerin farklı problemler ile karşılaştırılmaları sağlanmalıdır. Çünkü öğrenciler rutin olmayan problemler ile karşılaştıkları zaman işlemleri ezber yoluyla değil, problemin gerektirdiği yöntemler ile çözmeye çalışmaktadırlar. Ayrıca bu tür problemler ile öğrencilerin ilişkilendirme ve akıl yürütme becerileri de gelişmektedir (Olkun vd., 2009, s. 68).

Problem çözme becerisinin gelişimini sağlamak için araştırmacı ve eleştirel düşünme yeteneğinin de geliştirilmesi önem arz etmektedir. Müzik eğitimi bu aşamada önem kazanmaktadır. Müzik eğitiminde temel alınan müzik eğitiminin içine düşünme alıştırmaları eklenerek ve öğrencilere düşünme dersi olarak ayrı bir ders verilmesi

şüphesiz problem çözme becerisine katkı sağlayacaktır (Özden, 2011, s. 147). Düşünmeye teşvik ederek problem çözme becerisi kazandırmayı amaçlayan bir müzik öğretimi; öğrenci tarafından hedef ve amaçların, problemin temel noktasının ve konuya ilişkin anahtar kavramların daha net görülmesine katkı sağlayacaktır (Özden, 2011, s. 156).

İnsan beyni problem çözme, analiz, sentez gibi aktiviteler için çalıştıkça, hücreler arasında fiziki bağlantıların kurulduğu bilinmektedir. Bu sebeple, bir müzik aleti çalmak, bir olay üstünde düşünmek ya da bir sorunu çözmek gibi birden çok merkezin uyumlu çalışmasını gerektirecek aktiviteleri gerçekleştiren beyin somut şekilde gelişmektedir.

Hayatımızın her alanında bu denli yeri olan müziğin sihirli yönünden çocuklarımızı mutlaka faydalandırmamız gerekir. Atalarımızın dediği gibi “Müzik ruhun gıdasıdır.” Bu gıdadan çocuklarımızı mahrum bırakmamız gerekir. Çocuklar, daha kundakta iken annelerimizin ninnileriyle müzikle tanışırlar. Daha kapsamlı ve programlı olarak okullarda müzik eğitimi verilmeye başlanır. Okulların tüm kademelerinde yer alan bu derse küçük yaşlarda ilginin fazla olduğu görülürken hatta bu derse ayrılan sürenin yetersizliğinden şikâyet edilirken sınıf seviyeleri yükseldikçe akademik başarı kaygısı ön plana çıkmaya başlar ve bu durum öğrencileri müzik dersinden yavaş yavaş uzaklaştırmaya başlar. Ebeveynlerin özellikle sınav kaygıları da üzerine eklenince bu derse zaman ayrılmaz hale gelir. Nitekim ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının son sınıflarında bu derse ayrılan sürelerde çoğu kez başka dersler işlenmeye başlar.

Oysa üniversitede aldığımız eğitimlerde ve yukarıda örneklerini verdiğimiz araştırma sonuçlarının birçoğunda; müziğin, akademik başarıyı olumsuz etkilemediğini aksine öğrencilerin akademik başarılarını daha da yükselttiğini, müzikle uğraşan bireylerin hayatta daha başarılı olduklarını, duygusal, sosyal ve ruhsal yönden daha dengeli davrandıklarını göstermiştir. İçinde bulunduğumuz bilim ve teknoloji çağında bilgiye ulaşma daha kolay hale gelmiştir. Özellikle bilgisayar ve internetin hayatımıza bu denli girmesiyle birlikte öğrencilerin bilgiye ulaşması da daha kolay hale gelmiştir. Ancak bilgiyi yorumlama, farklı kaynaklardan daha doğru bilgileri araştırmaya ayırdıkları zaman da azalmıştır. Bu durum öğrencilerin hareket alanını daraltmış adeta bilgisayara mahkûm hale getirmiştir.

Okullarda yaptığımız veli toplantılarının çoğunda öğrenci velileri, çocuklarının bilgisayar başında çok zaman geçirdiklerini, evde çocukları ile iletişimlerinin az olduğundan yakınırırlar. Evet, belki de şikâyetlerinde haklıdırlar. Oysa bu durumun birçoğuna kendilerinin sebep olduklarının farkında bile değillerdir. Şöyle ki sanatsal, kültürel ve sportif faaliyetlere küçük yaşlarda başlamak her zaman avantajdır. Atalarımızın dediği gibi “Ağaç yaş iken eğilir”. Yani küçük yaşlarda bu eğitimlere başlamanın daha etkili ve yararlı olduğu bilindiği halde bu durum çoğu kez ötelenir. Öğrenci, okulda veya başka bir yerde sanatsal bir faaliyete katılma isteğinde bulunduğu anda akademik başarı kaygısından dolayı bu istek çoğu kez veli tarafından ret edilerek farklı derslere yönlendirilir. Hâlbuki her iki faaliyeti de birlikte yürütme imkânı olduğu halde buna fırsat verilmez.

Hemen hepimiz sanatsal, kültürel veya sportif bir faaliyet sonucunda çocuğumuzun başarılı olmasını isteriz. Böyle başarılar elde edildiğinde de hepimiz sevinir ve gururlanırız. Oysa bu faaliyetlere yeterince zaman ayrılarak öğrencinin katılımına fırsat verilip desteklenirse bu başarılar katlanarak çoğalacak ve olağan hale gelecektir. Bu bakımdan öğrencilerin ilgi, istidat ve kabiliyetleri göz önünde bulundurularak yönlendirmenin erken yaşlarda yapılması oldukça önemlidir. Tutumların küçük yaşlarda şekillendiği önemli yaşantı ve deneyim olmadığı sürece kolay kolay değişmeyeceğini birçok araştırma sonucu göstermiştir.

Bir eğitimci olarak ben de gerek dersine girdiğim öğrencilerimden gerekse çevremden tanıdığım diğer çocuklardan müziğe karşı olumlu tutum sergileyenlerin; kendilerini daha iyi ifade ettiklerini, daha olumlu düşündüklerini, daha hoşgörülü olduklarını, empati kurma becerilerinin daha iyi olduğunu ve problemlere yaklaşımlarının daha nesnel olduğunu gözlemliyorum. Araştırmaların birçoğu bu gözlemlerimi desteklemektedir. Ancak literatürde müzik dersine yönelik tutum ile problem çözme becerileri arasında ilişkinin olup olmadığı ile ilgili bir araştırma yapılmadığından hareketle böyle bir araştırmaya ihtiyaç olabileceğini düşündüm ve bu konuyu yüksek lisans tezimde araştırma konusu olarak belirlemeye karar verdim.

İnanıyorum ki bu araştırmanın sonuçları yukarıda belirttiğim tüm soruların cevabını verecek ve bu bağlamda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi literatüre katkı sağlayacaktır.

Eğitim

Kıncal (2006:3) da eğitim ile ilgili farklı tanımlarda bulunmuştur: Emile Durkheim'a göre eğitim; toplumsal yaşam penceresinden bakıldığında belli bir olgunluk düzeyine gelmiş bir neslin, henüz bu düzeye varamamış nesillere olan etkileri, biçiminde ifade etmektedir. J. J. Rousseau'nun görüşüne göre eğitim düzeneği doğa faktörüne göre insan hazırlamaktadır, şeklinde görüş bildirmiştir. İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun savunduğu görüşe göreyse çocukluktan yetişkinliğe kadar süren hazırlanma evresine denir. Yusuf Has Hacıp'e göre eğitim, olumlu davranışları benimseme ve bu biçimde yaşayarak hayata hazırlanma evresine geçiştir. Satı Bey ise eğitimi, kişinin kendine özgü kabiliyetlerini örselemeden genel yeteneklerini iyileştirmeyi ve bu yeteneklerde usta haline gelmeyi hedeflemekte olan bir çalışma olarak ifade edilmiştir. Mümtaz Turhan ise, bir ülkedeki genel eğitimin ulusal ya da sosyal hedefinin, bir değer kültürü olarak gelecek kuşaklara aktarmak ve kültürün gelişimine katkı sunmak şeklinde tanımlamaktadır.

Demirel ve Kaya eğitim ile alakalı olan çalışmaları şöyle sıralamıştır. (Demirel; Kaya, 2005: 5):

- Eğitim, genel bir şekilde bireyin istenilen şekilde davranış düzeltme süresidir.
- Eğitim, geniş olarak bakıldığında kişinin toplum kuralları ahlakını, inançlarını ve hayatını kazanma gibi olayları etkileyen sosyal süreçtir.
- Eğitim, kişinin yaşadığı kitle içerisinde değeri bulunan, yetenek tutum ve farklı davranışlardaki bağların gelişmekte olduğu sürelerin bütünüdür.

- Eğitim, bireyin yaşamış olduğu toplumun uygulama değerlerini kabiliyet, yönelme ve başka tutum şekillerinin kazanımının sağlandığı sürecin hepsidir.
- Eğitim, kontrolü olan ve seçilen bir toplumun, asıl olarak da okulun etki ettiği sosyal yeterlilik düzeyinin ve en iyi biçimde gelişimin arttırılmasını sağlayan sosyal bir süreçten ibarettir.

Sanat Eğitimi

Bir eğitim aracı olarak sanat, kitlesel değişikliklerin etkisi altında şu anda yaşadığımız ana kadar çeşitli şekillerde yorumlanarak ulaşmıştır. Bazı zamanlarda genel eğitimin öncelik verildiği “sanat yoluyla eğitim” anlayışı, bazı zamanlarda ise sanatın öncelik verildiği “sanat için eğitim” mantalitesi hâkim olmaktadır. Sanat eğitimi günümüzde beğeni ve estetik duygusunu geliştirme, sanat değeri yüksek formlar oluşturmayı amaçlamanın yanında, genellikle, orijinal, modern düşünceler meydana getirmeyi amaçlayan, kreatif (yaratıcı) zihinsel faaliyetler süreci şeklinde görülmektedir. Sanat eğitimi günümüzde, akılsal ve bilimsel esaslara dayanmaktadır.

Sade ve özlü bir anlatımla sanat eğitimi, “Kişinin öz yaşantısıyla, bir hedef amaçlanarak, belirlenen sanatsal kazanımlarda bulunma veya kişinin hareketlerinde öz yaşantısıyla bir amaç üzerinde yoğunlaşarak belli başlı değişik kazanımlar yaratma sürecidir” (Uçan, 1997: 30).

Genel eğitim içinde yer alması gereken sanat eğitiminin amaçlarından birisi de duyu organlarımızdan görmeyi, işitmeyi, dokunmayı ve tat almayı öğretmektir. Bu nedenle bireyin çevresini tanıması için öncelikle duygularının gelişimine ihtiyaç vardır.(San, 1985: 17).

Sanat eğitiminin amaçları aşağıdaki gibi özetlenebilir;

1. Her bireyde olduğu varsayılan yaratıcı düşüncenin ortaya çıkmasına ve geliştirilmesine yardımcı olmak
2. İnsanlarla sağlıklı ilişki kurabilme yeteneğine sahip olan, ruh sağlığı yerinde, tutarlı, kişilik gelişimlerini sağlamaya yardımcı olmak
3. Estetik duyarlılığı geliştirerek, sanat eserlerini, kültürel varlıkları seven, koruyan ve işleyen insanlar yetiştirmek
4. Araç-gereç kullanımı ve el becerisini geliştirmek
5. Madde-form-görev bilincine varmaya çalışmak
6. Bulunduğu çağa uyum sağlayıp, disiplinler arası etkileşimin farkına varmak

Sanat eğitiminin amaçlarına da bağlı olarak, sanat eğitimi için aşağıdaki ilkelerden bahsedilebilir;

1. Her bireyin az da olsa yaratıcılığa sahip olduğu göz ardı edilmemelidir.
2. Bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır.

3. Atölye etkinliklerinde farklı çalışmalar da ele alınmalıdır.
4. Sanat eğitimi alanı, diğer disiplinlerin uygulama alanı olarak düşünülmemelidir.
5. Sanat eğitimi bireye özel olmalıdır.
6. Değerlendirme ve eleştiri sürecinde çocuğun gelişim süreci göz önünde bulundurulmalı, çalışmalarının sergilenmesine destek verilmelidir.
7. Sanat eğitiminin zihinsel boyutu ihmal edilmemelidir. (San, 1985: 17).

Müzik ve Müzik Eğitimi

Müzik, bireyin hayatına etkili ve derin bir şekilde yerleşmiş, farklı türlerde ritim ve seslerden oluşan, estetik esaslara dayanan, bireyleri ve toplumu etkileyen, yönlendiren, değiştiren ve geliştiren özelliklere sahip, eğitsel unsurlar içeren, ifade ve hayal gücünü aktaran, bir sanat dalı şeklinde tanımlanabilir (Uslu, 2009: 4).

Diğer bir tanıma göre ise, müzik insana içsel anlamda etkisi olan, bunun sonucunda tutum ve davranışlarındaki değişimde son derece önemli yere sahip bir araçtır. „Nietzsche (1844-1900), müziğin ve genel anlamda estetik değeri yüksek ve yararlı bir amaca hizmet ettiğine inanmıştır (Sena, 1972: 93).

Uçan'a (1980) göre eğitim aracı olarak müzik, insanın doğal yaşantısı içinde, müzik ile ilgili çeşitli tutum ve istedik davranışlar kazandırma veya insanın müzikle alakalı tutumlarında doğal yaşantısı içinde istedik değişiklikler meydana getirme sürecidir şeklinde tanımlanmaktadır (aktaran: Kocabaş, 2007: 27).

Müzik eğitimindeki bu sürecin genel nitelikleri müziksel işitme, müzikal okur-yazarlık, şarkı söyleme, enstrüman icra etme, müzik dinleme, müzik üretme, müzikal duyarlılığı arttırma, müzik zevki geliştirme olmakla birlikte insanı ve toplumları giderek maddi ve manevi olarak destekler, şekillendirir ve yüceltir (akt. Kocabaş, 2007: 78).

Tutum: Tutum kavramı bilimin alanına ilk kez 19. yy'da girmiştir. Kökü Latince'den gelen 'harekete hazır' manasını taşımaktadır (Arkonaç, 2001: 158). Sosyal bilimlerde birçok kavramda olduğu gibi, tutum kavramı ile ilgili kesin bir ortak görüşe varılmamıştır. Bunun sonucunda, tutum kavramı hakkında geleneksel tanımların birçoğu tutumun ne olduğu konusunda biraz da olsa değişik bir kavramlaştırma içermiş ya da tutum kelimesinin türlü yönlerinin altını çizmiştir. Bu kısımda tutumun farklı yönlerini görebilmek ve bir tutum ifadesini yaratmak üzere bu ifadeleri dikkate almakta yarar olduğu düşünülmüştür. (Tavşancıl, 2002: 65).

Allport (1935) tutumu şöyle ifade etmiştir. "Yaşantılar ve deneyimler sonucunda oluşmakta olan, alakalı tüm objeleri ve olaylara karşı kişinin hareketleri üstünde yönlendirici ve ya etkin bir etki gücünde olan duygusal ve zihinsel bir hazır olma vaziyetidir." (Allport, 1967: 4). Bu ifadeye bakılarak tutum, kişinin hareketlerine yön veren bir öge konumundadır. Bu tanım ve söylemlerden yol alındığında, tutumlarla alakalı aşağıdaki özellikler sıralanabilir; (Tolan, İsen ve Batmaz, 1985: 261).

1. Tutum kelimesi doğuştan gelen bir özellik değildir ve sonrasında yaşantılarla pekişmektedir. Kişi topluma adapte olurken kültürel şekilde kazanç sağlar. Başka bir söylemle, tutumlar yaşantılarımız sayesinde kazanılmıştır.
2. Tutumlar geçici değildir, belirli bir dönemde devamlılık sağlarlar. Yani kişiler yaşantılarının tüm dönemlerinde benzer ideolojileri paylaşırlar.
3. Tutumlar, kişi ve obje arasında olan ilişkinin düzenli devam etmesine yarar. Öğrenme zamanı içerisinde aşama aşama biçimlenerek, kişinin etrafını algılamasına yardım eder.
4. İnsan-obje arası ilişkide, tutumların belirlemede olduğu yanlış görüşü meydana çıkartır. Kişi bir nesneyle alakalı bir yargıya vardırıysa artık tarafsız bakmamaktadır.
5. Bir objeyle alakalı pozitif veya negatif bir tutumun olması, o objenin diğer objeler ile karşılaşması sonucunda mümkün olabilir.
6. Bireysel tutumların yanında toplumsal tutumlar da vardır. Toplumsal tutumlar, toplumsal değerleri ölçü alan gruplara dönük tutumlardır.
7. Tutumlar pozitif veya negatif davranışlar ortaya koyabilir.

Müzik Dersine İlişkin Tutum

Eflatun'un da belirttiği üzere müziğin yeri ve önemi onu uygarlık seviyesine yükselten önemli bir eğitim aracı haline gelmesini sağlamıştır (Edmann, 1977). Müzik etkin bir eğitim kılavuzu olabilmek için kişilere kasıtlı kültürlenme denen eğitim süreci içinde istenilen davranışları ve bilgi haznesini sağlaması gerekmektedir. Duyuşsal, bilişsel ve davranışsal olarak tutum çeşitleri üç maddeden meydana gelir. Bu tutumlar kişilerin nelere yakın durması, neyden uzak durması gerektiğini, başka kişilerden beklentilerinin ne olduğunu, vizyonlarını, kişiler arasındaki benzer yanları ve farklarını ayırtırmayı, değer sınıflarını ve farklı kişilere karşı varsayımları kapsayan duygu ve düşünce çeşitlerini kapsamaktadır (Tolan ve ark., 1985).

Yapılan birçok araştırma sonucunda tutumların erken yaşlarda edinildiği, bu tutumlarda önemli yaşantı ve deneyim olmadığı sürece kolay kolay değişmezler. Tutumların oluşumu ve gelişimi bakımından 12-30 yaş aralığı önemli bir aralıktır. Bu yaş aralığının 12-21 yaşa kadar olan bölümü ergenlik, 22-30 yaş arasındaki bölüme ise ilk yetişkinlik dönemi şeklinde ayrılabiliriz (Kocabaş, 1997).

1930'lu yıllar içinde başlayan müzik alanında yapılmış tutum araştırmaları aynı dönemde başlamış sosyal ve psikolojik alanlardaki araştırmalarla aynı zaman dilimine rastlamaktadır. Yapılan araştırmalar müziğe yönelik tutumlar ile öğrencilerdeki bazı değişkenler arasındaki ilişkileri incelemiştir. Bunun sonucunda hem yöntem hem de bulgular bakımından günümüzdeki araştırmalara kaynak sağlamaktadır (Öztopalan, 2007: 33).

Günümüz çağdaş eğitimin ilköğretim ayağında müzik eğitim ve öğretimi öğrenci merkezli eğitimidir veya o şekilde olmayı gerektirmektedir. Bu durum ilköğretim döneminde müzik eğitimini ve öğretiminde, öğrenci merkezli bir eğitim anlayışı ve

yaklaşımında bulunmamızı zorunlu kılmaktadır. Tüm bunlara bakıldığında, genel müzik eğitimi alan öğrenciler, bu alanda başarıya ulaşılmasında müzik dersine yönelik ilgi durumları oldukça önem taşır. Müzik dersine yönelik olumlu tutum sergi-lendiği takdirde ihtiyaç duydukları sorulara cevap alabilecekleri bir eğitim-öğretim de öğrencilere sunulursa genel müzik eğitimi istenilen başarı düzeyine ulaşacaktır. Bu bakımdan gelişmenin en yoğun olduğu ve tutumların biçimlendiği dönemdeki ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik pozitif ya da negatif tutumlarının ne yönde geliştiğinin saptanması gerekmektedir (Nacakçı, 2006).

Problem: Latince'deki 'Problema' sözcüğünden köken alan problem kelimesi, 'Proballo', yani 'engel' kelimesinden türemektedir. Türkçede ise sorun kelimesi ile eş anlamlı olan problem kelimesi kişiye rahatsızlık veren durum ya da durumlar olarak tanımlanmaktadır. Problem, kişinin yaşamını sağlıklı bir şekilde geçirmesine engel teşkil edebilecek kadar ağır bir durum olabilirken diğer yandan ise günlük hayatı çok olumsuz yönde etkilemeyecek şekilde basit ve sıradan durumlar da olabilir (Karabulut ve Ulucan, 2011: 84).

Problem çözme: Kişinin karşılaştığı problemlere karşı çeşitli çözümler sunması ise problem çözme olarak tanımlanabilir. Problem çözme; problemlili, bir durum ile baş etmede çeşitli etkin alternatif yolları oluşturma ve bu alternatif yollar içerisinde uygun olanın tercih edilmesini içeren bilişsel ve davranışsal bir süreç olarak tanımlanabilir (D'Zurilla ve Goldfried, 1971).

Problem Çözme Aşamaları

İnsanlar hayatlarının herhangi bir döneminde bir problem ile karşılaştıklarında bu problemi çözmek çeşitli yöntemler kullanmışlardır (Gordon, 2005: 54). Kişilerin kullandıkları bu yöntemler ile ilgili çok farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Aşağıda problem çözme basamakları ile ilgili olarak ortaya çıkan bu görüşlere yer verilmiştir.

Arenofsky (2001), problem çözmeyi üç aşamadan oluşan bir süreç olarak tanımlamaktadır. Bu aşamalardan birincisi problemin belirgin bir şekilde ortaya konulmasıdır. İkinci aşamada ortaya konulan bu probleme dair uygun stratejinin belirlenmesi, problem çözümü için gerekli olan verilerin toplanması, belirlenmiş olan stratejilerin uygulanması amacıyla gerekli bilgi ve belgelerin toplanması son olarak üçüncü aşamada bütün süreçlerin gözden geçirilmesi ve sonucun değerlendirilmesidir. Benzer şekilde Arkonaç (1998) problem çözenin 3 basamaktan oluştuğunu belirtmiştir. Bunlar:

- Hedefe doğru yönlendirme: Bir hedefe belirlenir ve davranış bu hedef doğrultusunda düzenlenir.
- Alt hedeflerin ayrıştırılması: amaçlanan esas hedef, çeşitli parçalara ayrıştırılır.
- İşlemin seçilmesi: Hedefi ele geçirmeyi başaran faaliyet anlamındadır. Problemin tamamının çözümü bu işlemlerin ardışık bir şekilde işlenmesi ile oluşur.

Hertzog ve arkadaşları (2009), problem çözme aşamaları ile ilgili çok sayıda bilgi olmasına karşın Roger Sternberg'in (1992) altı aşamalı sürecinin diğer açıklamalardan farklı bir yapıda olduğunu ifade etmektedir. Sternberg, bu aşamaları aşağıdaki gibi sıralamaktadır.

1. Problem tanımı
2. Problem ile ilgili kaynakların ayrılması
3. Problem ile ilgili bilginin tanımlanması ve organize edilmesi
4. Problemin çözümü için belirlenen yolların net bir şekilde belirlenmesi
5. Problem çözmede belirlenen yolların izlenmesi
6. Elde edilen çözümlerin değerlendirilmesi

Görüldüğü üzere problem çözümünün hangi aşamalardan oluştuğu ile ilgili çeşitli görüşler vardır. Problem çözme ile ilgili olarak ilk olarak problemin kişi tarafından tanımlanması, daha sonraki süreçte genel olarak problemin belirginleştirilmesi ve bu konu ile ilgili gerekli bilgilerin toplanması, çeşitli çözüm yollarının belirlenmesi ve bu çözüm yolları içinden en iyisinin seçimine karar vermesi gibi aşamaların olması hemen hemen her görüşte ortak nokta olduğu görülmektedir.

Yöntem

Araştırmada elde edilen verilere, konuyla ilgili yazılı kaynaklar (çeşitli tez, makale, kitap, dergi, bildiri) taranarak ulaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca; araştırmada problem ve alt problemlerin çözümüne yönelik literatür taraması yapılmıştır. Anket çalışmalarına, Gazi Üniversitesi Etik Komisyonundan etik onayı ve araştırmanın yapılacağı il milli eğitim müdürlüğünden alınan yasal izinler alındıktan sonra başlanmıştır. Anket uygulamaları online (çevrimiçi) olarak yapılmıştır. Anket çalışmalarına, “Katılımcılar İçin Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu” kapsamında ilgili velinin “Ankete Katılmasına İzin Veriyorum” veya “İzin Vermiyorum” onayı alındıktan sonra başlanmıştır. Araştırmada araştırmacıların hazırlamış olduğu “Demografik Bilgi Formu”, “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” Otacıoğlu, G. (2007) ile “Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri” (Oğuz ve Akyol, 2015, s. 109). olmak üzere iki ayrı ölçek uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin uygulanması için ölçek sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır. Araştırma, katılımcılardan online (çevrimiçi) yoluyla toplanan bilgiler SPSS veri analiz yöntemiyle yorumlanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik nicel bir araştırmadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni ortaokul öğrencilerini, örneklem grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili Ergani ilçesindeki ortaokullarda öğrenim gören 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırmaya 199'u kız(%64), 112'si erkek (%36) toplam 311 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 52'si 5. sınıf (%16,7), 84'ü 6. sınıf (%27), 102'si 7. sınıf (%32,8), 73'ü 8. sınıfta (%23,5) öğrenim görmektedir.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacıların geliştirdiği demografik bilgi formunda, cinsiyet ve sınıf düzeyleri ile katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü olur formu yer almaktadır.

Problem Çözme Becerisi Ölçeği

Problem çözme becerisi ölçeği beşli likert tipi bir ölçektir. Problem çözme becerisi ölçeğinde problemler için üretilen çözümler "0-4" arası puan ile değerlendirilmektedir. Hiçbir çözüm önerisinin geliştirilmediği durumlarda "0" puan, tek önerinin olduğu durumda "1", iki önerinin olduğu durumda "2", üç önerinin olduğu durumda "3", daha fazla önerinin olduğu durumda ise "4" puan alınabilmektedir. Üretilen çözümlerden puan alabilmesi çözümlerden her birinin diğerinden farklı olmasına bağlıdır. Çocuk ürettiği çözüm önerilerini tekrarlayabilir. Tekrarlanan çözüm önerilerine puan verilmez. Problem çözme becerisi ölçeğinden alınacak puan 0-72 aralığındadır. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe çocukların problem çözme becerisi de artmaktadır. Farklı bir anlatımla ölçek puanlarındaki artış çocuğun problem çözme becerisinin de arttığını ifade eder. Örneğin bir çocuk birçok problem durumunu cevaplayarak elli puan alırken bir başka çocuk daha az sayıda soruyu cevaplayarak farklı alternatifler üreterek aynı puanı alabilir. Problem çözme becerisi ölçeğinde alternatif çözümler üretebilmek önemlidir ve sorular birer araç niteliğindedir. Burada sorulara verilen yanıtların nerelerden geldiğinden çok, cevap sayısı önemlidir. (Oğuz ve Akyol, 2015, s. 109).

Müzik Dersi Tutum Ölçeği

Çalışmada, araştırma grubunun müzik dersine yönelik düşüncelerini tespit etmek için hazırlanan "Müzik Dersi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Emir (2001) tarafından sosyal bilgiler dersinde kullanılmak üzere geliştirilen tutum ölçeği; Otacıoğlu, G. (2007) tarafından müzik dersine uyarlanması ile oluşturulmuştur. Ölçeğin faktör analizi yapılarak bir faktör yükü baz alınarak faktör yükü .30'ün üstünde olan 23 madde seçilmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenliği katsayısı .82 belirlenmiştir. Bunun yanında ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılan analize cronbach alfa değeri .75olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada, araştırmacıların hazırlamış olduğu “*Demografik Bilgi Formu*” “*Müzik Dersi Tutum Ölçeği*” ile “*Çocuklar İçin Problem Çözme Envanteri*” olmak üzere üç ayrı ölçek uygulanmıştır. Araştırma, katılımcılardan anket yoluyla toplanan bilgiler SPSS veri analiz yöntemiyle yorumlanmış, istatistiksel analizler pearson momentler çarpımı katsayısı ile çözümlenmiştir.

Bulgular

Tablo-1 Öğrencilerin cinsiyet ve sınıf seviyelerine yönelik bulgular

Değişken

		N	%
Cinsiyet	Kız	199	64,0
	Erkek	112	36,0
	Toplam	311	100,0
Sınıf	5. Sınıf	52	16,7
	6. Sınıf	84	27,0
	7. Sınıf	102	32,8
	8. Sınıf	73	23,5
	Toplam	311	100,0

Araştırmaya 199’u kız(%64), 112’si erkek (%36) toplam 311 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 52’si 5’inci sınıfta (%16,7), 84’ü 6’ncı sınıfta (%27), 102’si 7’nci sınıfta (%32,8), 73’ü 8’inci sınıfta (%23,5) öğrenim görmektedir.

Tablo-2 **Müzik dersi tutum ölçeğinden** alınan puanların cinsiyetlerine göre T testi sonuçları

	Cinsiyet	N	x	ss	T	DF	p
Müzik dersi tutum	Kız	199	93,6697	12,50251	5,144	309	,000
	Erkek	112	85,0675	16,70657			

Tablo-2’de görüldüğü üzere öğrencilerin cinsiyet durumlarına göre müzik dersi tutum ölçeğinden aldıkları toplam puanlar anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır, $T(309) = 5.144$, $p < .01$. Kız öğrencilerin müzik dersi tutum puanları ($\bar{X} = 93,6697$), erkek öğrencilerin müzik dersi tutum puanlarından ($\bar{X} = 85,0675$) daha yüksek çıkmıştır.

Tablo-3 Öğrencilerin müzik dersi tutum ölçeği puanlarının sınıf seviyesine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

		Kareler Toplamı	SS	Kareler ortalaması	F	p
	Gruplar arası	543,086	3	181,029	,833	,476
Müzik Dersi Tutum	Grup içi	66691,104	307	217,235		
	Toplam	67234,190	310			

Tablo-3’e göre öğrencilerin müzik dersi tutum ölçeği toplam puanları sınıf düzeylerine göre farklılaşmamaktadır, $F(3, 307) = ,833$, $P > .05$.

Tablo-4 Öğrencilerin problem çözme becerileri ölçeği puanlarının cinsiyet durumlarına göre T testi sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	T	DF	p
Problem Çözme	Kız	199	90,7486	16,39531	1,283	309	,201
	Erkek	112	88,2933	15,86388			
Problem çözme becerisine güven	Kız	199	44,1913	9,89812	1,523	309	,129
	Erkek	112	42,4451	9,35107			
Öz denetim	Kız	199	29,2905	4,17245	3,949	309	,00
	Erkek	112	27,0906	5,55553			
Kaçınma	Kız	199	20,9114	3,68247	1,036	309	,301
	Erkek	112	20,4455	4,02597			

Görüldüğü üzere Tablo 4’ te öğrencilerin cinsiyetlerine göre problem çözme becerileri toplam puanlar yönünden farklılaşmamaktadır. Ancak problem çözme becerisinin alt boyutlarından öz denetim boyutu cinsiyet durumuna göre farklılaşmaktadır. $T(309) = 3.949$, $p < .05$. Kız öğrencilerin öz denetim puanları ($\bar{X} = 29,2905$), erkek öğrencilerin öz denetim puanlarından ($\bar{X} = 27,0906$) daha yüksek çıkmıştır.

Tablo-5 Öğrencilerin problem çözme becerileri ölçeğinden aldıkları puanların sınıf seviyesine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

		Kareler toplamı	SS	Kareler ortalaması	F	P
Problem Çözme	Gruplar arası	143,740	3	47,913	,181	,910
	Grup içi	81446,514	307	265,298		
	<u>Toplam</u>	81590,254	310			
Problem çözme becerisine güven	Gruplar arası	41,377	3	13,792	,145	,933
	Grup içi	29281,893	307	95,381		
	<u>Toplam</u>	29323,269	310			
Öz denetim	Gruplar arası	214,325	3	71,442	3,131	,026
	Grup içi	7005,429	307	22,819		
	<u>Toplam</u>	7219,754	310			
Kaçınma	Gruplar arası	54,985	3	18,328	1,266	,286
	Grup içi	4444,706	307	14,478		
	<u>Toplam</u>	4499,691	310			

Görüldüğü üzere Tablo-5'te öğrencilerin problem çözme toplam puanları sınıf düzeylerine göre farklılaşmamaktadır $F(3, 307) = ,181, P > .05$. Sadece problem çözme alt boyutlarından öz denetim boyutu puanları sınıf düzeylerine göre farklılaşmaktadır, $F(3, 307) = 3,131, P < .05$.

Tablo-6 Öğrencilerin problem çözme envanteri öz denetim alt boyutunun sınıf seviyelerine göre ortalamaları

Sınıfı	N	\bar{X}	SD	S
5. sınıf	52	29,4231	4,19311	,58148
6. sınıf	84	27,5595	4,91703	,53649
7. sınıf	102	28,0660	5,09455	,50444
8. sınıf	73	29,5237	4,53480	,53076
Toplam	311	28,4983	4,82592	,27365

Tablo-6'ya göre öğrencilerin problem çözme envanteri öz denetim alt boyutunda en yüksek puanı 8'inci sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 29,5237$), ikinci sırada 5'inci sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 29,4231$), üçüncü sırada 7'nci sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 28,0660$), dördüncü sırada 6'ncı sınıf öğrencileri almaktadır ($\bar{X} = 27,5595$). Öğrenciler 5'inci sınıfta yüksek bir öz denetime sahipken 6'ncı sınıfta anlamlı bir düşüş yaşandığı daha sonra 8'nci sınıfa doğru tekrar anlamlı bir şekilde yükselişe geçtiği görülmektedir.

Tablo-7 Müzik dersi tutum ölçeği ile çocuklar için problem çözme envanterine yönelik Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi

Değişkenler		Müzik Dersi Tutum Ölçeği	Problem Çözme Envanteri	Güven	Özdenetim	Kaçınma
Müzik Dersi Tutum Ölçeği	Korelasyon	1	,374**	,406**	,926**	,291**
	P		,000	,000	,000	,000
	N	311	311	311	311	311

**p < .01

Tablo-7 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin müzik dersine ilişkin olumlu tutumları ile problem çözme becerileri arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. $r = .374$, $p < .01$. Ayrıca öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu tutumları ile problem çözme alt boyutlarından güven ile orta düzeyde ($r = .406$, $p < .01$), öz denetim ile ($r = .926$, $p < .01$) yüksek düzeyde, kaçınma ile ($r = .291$, $p < .01$) düşük düzeyde anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki görülmektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde, öğrencilerin müzik dersine ilişkin olumlu tutumları arttıkça problem çözme düzeyleri artmaktadır.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Öğrencilerin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarına Yönelik Yapılan Araştırmalar

Araştırma konusuna bağlı olarak yapılan literatür taramasında Türkiye’de farklı zamanlarda öğrencilerin müzik dersine yönelik çeşitli kademelerde gerçekleştirilen bazı çalışmalar incelenmiş ve aşağıda özet olarak sunulmuştur.

Umuzdaş ve Kızıklı'nın (2018) ilköğretim 6, 7 ve 8. Sınıflarında öğrenim gören 105 kız ve 120 erkek toplam 225 öğrenci ile yaptıkları bir çalışmada öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlanmıştır. Araştırmacılar, genel olarak müzik dersine yönelik öğrenci tutumlarının olumlu olduğunu ve bu dersi önemsedikleri ve oldukça ilgili olduklarını tespit etmişlerdir. Çalışmanın sonuçlarından birinin de öğrencilerin müzik dersinde eğlenmeyi ve dinlenmeyi beledikleri yönünde olup bu durumun ilginin artırılmasında araç olarak kullanılabileceği öne ancak her adımda öğrencilerin konu hakkında bilinçlendirilmesi gerektiğini işaret etmektedir.

Güven (2017), 12-14 yaş grubu 424 kız, 379 erkek toplam 803 çocukla müziğe ilişkin tutum ile sosyal beceriler arasında nasıl bir ilişki olduğunu incelemek üzere yaptığı çalışmada şu sonuçlara varmıştır. Çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal becerileri arasında pozitif yönde bir ilişkiyi belirlemiştir. Müziğe yönelik olumlu tutum arttıkça çocukların sosyal beceri düzeyleri de yükselmektedir. Kızların müziğe ilişkin tutumları erkek çocuklarından daha olumludur. Çocukların yaşları ile müziğe ilişkin tutumları arasında negatif bir ilişki vardır. Çocuklar büyüdükçe, müziğe

ilişkin olumlu tutum düzeyleri azalmaktadır. Akademik başarı düzeyi yüksek olan çocukları müziğe ilişkin tutumları daha yüksektir. Bir müzik enstrümanı çalan çocukların müziğe ilişkin tutumları daha olumludur. Ve son olarak, bir müzik kursuna katılan çocukların müziğe ilişkin tutumları daha olumludur.

Umuzdaş ve Umuzdaş'ın (2015) 497 ortaokul öğrencisi ile yaptığı ve 8. Sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının bazı demografik değişkenler açısından incelendiği araştırmanın sonucunda, öğrencilerin genelinde müzik dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğunu bulmuşlardır. Demografik değişkenlere göre yaptıkları karşılaştırma analizlerinde ise cinsiyet, babanın eğitim durumu, ailenin geliri ve özel müzik dersi almalarına göre tutumlarında farklılaşma olmadığını, ancak annenin eğitim durumunun anlamlı bir farka neden olduğu bulunmuştur.

Levent ve Umuzdaş'ın (2013) Antalya'nın bir ilçesinde 94 öğrenci ile yarı deneysel yöntemle yaptıkları, öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının öğretmen tarafından kullanılan çalgıya göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik çalışmada, çalgının öğrencilerin tutumu üzerinde etkisi olduğu bulunmuştur. Üç çalgı grubunun öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında fark incelenmiş ve flüt grubu ile elektronik org grubunun öğrencilerin tutumlarını keman grubuna göre daha olumlu etkilediği bulunmuştur.

Özmenteş'in (2012) Evdeki müziksel ortamı ile müzik dersine yönelik tutumları incelemek üzere 10-15 yaşlarında 109'u kız ve 151'i erkek toplam 246 ilköğretim çocuğu ile yapılan çalışmanın sonucunda kızların müzik dersine yönelik tutumlarının erkeklerden daha olumlu olduğu, öğrencilerin yaşları büyüdükçe (4. Sınıftan 8. Sınıfa doğru) bu derse ilişkin tutum puanlarının düştüğü, ebeveynlerin eğitim durumunun anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı ancak evdeki müziksel ortam (müzik üretiminin; birlikte şarkı söyleme, müzik dinleme vb.) ile müzik dersine yönelik olumlu tutum arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Saruhan ve Deniz'in (2011) 168 kız ve 222 erkek ortaokul öğrencisinin müzik dersine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından inceledikleri araştırmanın sonucunda, kız öğrencilerin erkek öğrencilerinden, devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin özel okullarda öğrenim gören öğrencilerden ve özel müzik dersi alan öğrencilerin özel ders almayan öğrencilerden daha olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.

Kocaarslan (2009), ilköğretim öğrencilerinden genel müzik eğitimi alanların müzik dersine yönelik tutumlarını inceleyen araştırmasında, müzikal motivasyonu yüksek öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğunu, aile gelirleri daha iyi olan öğrencilerin, fiziki ve sosyal şartları daha iyi olan (müzik odası olan, eşlik eden çalgılar olması vb.) okullarda öğrenim gören öğrencilerden daha olumlu tutuma sahip olduğunu bulmuştur.

6, 7 ve 8. sınıf özel ve devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi inceleyen Öztöpalan (2007), devlet okullarında okuyan kız öğrencilerinin, ailesinde müzikle ilgilenen birey(ler) olan öğrencilerin, müzikal etkinliklere katılan öğrencilerin, bir enstrüman çalan öğrencilerin, akademik başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğunu bulmuştur.

Ses eğitimi destekli müzik dersi alan öğrencilerle, bir çalgı destekli (mandolin) destekli müzik dersi alan öğrencileri karşılaştıran Altıntaş (2007), çalgı destekli müzik dersi gören öğrencilerin başarılarının anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Problem Çözme Becerisine İlişkin Yapılan Araştırmalar

Arlı ve diğerleri (2011) tarafından ortaöğretim alanında tezsiz yüksek lisans yapan 331 lisansüstü öğrencinin katıldığı bir çalışmada üniversite öğrencilerinin akademik başarıları ile problem çözme becerileri arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Güner-Berkant ve Eren (2013) problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler yönünden incelenmesi ve öğrencilerin problem çözme becerileri ile not ortalamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yaptıkları bir çalışmada ilköğretim matematik öğretmenliği bölümündeki öğrencilerin problem çözme becerilerinin bazı demografik değişkenlere göre anlamlı farklılıklar gösterdiği, buna karşılık problem çözme becerisi ile öğrencilerin not ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir.

Yıldız ve diğerleri (2011) beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin problem çözme ve yaratıcılık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yaptıkları bir çalışmada, öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu, elde edilen bulgularda öğrencilerde yaratıcılık yükseldikçe problem çözme düzeylerinde de gelişme görülmektedir.

Olgun ve diğerleri (2010) tarafından hemşirelik bölümü öğrencilerinin not ortalamaları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bir çalışmada hemşirelik bölümünde birinci sınıfta okuyanların problem çözme becerilerinin orta düzeyde, not ortalaması düşük olan öğrenciler ile kıyaslandığında not ortalaması yüksek öğrencilerin problem çözme becerisi alt boyutlarından kişisel kontrol ve yaklaşma/kaçınma daha yüksek puan aldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Derin (2006) tarafından ilköğretim öğrencilerinin problem çözme becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bir çalışmada, ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir korelasyon bulunduğu, bu kapsamda öğrencilerde akademik başarı arttıkça problem çözme becerilerinde de istatistiksel yönden anlamlı düzeyde artış olduğu belirlenmiştir.

Özsoy (2005) yaptığı 5'inci sınıf öğrencilerinde problem çözme becerisinin matematik ders başarıları üzerindeki etkisinin incelendiği ve matematik ders başarılarının tespit edilmesinde matematik başarı testi, problem çözme becerilerinin tespit edilmesinde ise problem çözme beceri testinin kullanıldığı bir çalışma sonunda ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin problem çözme beceri düzeyleri ile matematik ders başarıları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiş, bu kapsamda öğrencilerin problem çözme becerileri arttıkça matematik ders başarılarının da istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Alver (2005) yaptığı bir araştırmada üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri ile akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonunda öğrencilerin akademik başarıları ile problem çözme becerileri ortalamaları arasında istatistiksel yönden anlamlı bir ilişki bulunmadığı, bu kapsamda üniversite öğrencilerinde problem çözme becerisinin akademik başarı düzeyi üzerinde önemli bir belirleyiciliği olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Saracaloğlu ve diğerleri (2001) tarafından lisansüstü eğitim alan üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerinin akademik başarı düzeyi ile olan ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bir araştırmada, öğrencilerin problem çözme becerilerinin genel akademik başarı düzeyi üzerinde istatistiksel yönden anlamlı bir etki yapmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Cinsiyetlerine göre müzik dersi tutum ölçeğinden alınan toplam puanlar anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. $T(309) = 5.144, p < .01$. Kız öğrencilerin müzik dersi tutum puanları ($\bar{X} = 93,6697$), erkek öğrencilerin müzik dersi tutum puanlarından ($\bar{X} = 85,0675$) daha yüksek çıkmıştır.

Elde edilen sonuçlar, Özmenteş (2012), Seven (2019), Özen (2019)'nin değişik zamanlarda yaptıkları çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Bu çalışmaların sonuçlarına da bakıldığında kız öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin müzik dersi tutum ölçeği toplam puanları sınıf düzeylerine göre farklılaşmamaktadır, $F(3, 307) = ,833, P > .05$.

Seven (2019) yaptığı müzik dersine yönelik tutumlar ile yaşları arasında toplam puanlar açısından anlamlı bir farkın olmadığı sonucu araştırma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir. Seven (2019) yaptığı bir başka araştırmasında, öğrencilerin müzik dersine ilişkin toplam puanlarda anlamlı bir farklılığın olmadığını, bu sonucuyla da araştırma sonuçlarımız arasında paralellik olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin problem çözme becerileri ölçeği puanlarının cinsiyete göre sonuçları toplam puanlar açısından farklılaşmamaktadır. Ancak, problem çözme alt boyutlarından öz denetim boyutu cinsiyete göre farklılaşmaktadır, $T(309) = 3.949, p < .05$. Kız öğrencilerin öz denetim puanları ($\bar{X} = 29,2905$), erkek öğrencilerin öz denetim puanlarından ($\bar{X} = 27,0906$) daha yüksek çıkmıştır.

Ferah (2000) yaptığı benzer bir araştırmada, kız öğrencilerin problem çözmeye ilişkin değerlendirmelerinin erkeklerden daha olumlu olduğu ve problemlerine yaklaşırken daha sistemli yaklaştıkları görülürken problem çözme yeteneğine güven ve kaçınan yaklaşımları kullanmaları bakımından cinsiyet durumları arasında anlamlı bir fark olmaması sonucu araştırma sonuçlarımızla paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin problem çözme becerileri ölçeği toplam puanları sınıf düzeylerine göre farklılaşmamaktadır, $F(3, 307) = ,181, P > .05$. Sadece problem çözme alt boyutlarından öz denetim boyutu puanları sınıf düzeylerine göre farklılaşmaktadır, $F(3, 307) = 3,131, P < .05$.

Araştırma sonuçları, Demir (2019) BİLSEM’de müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin, devam ettikleri sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir fark oluşturmadığı sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği, ancak problem çözme alt boyutlarından öz denetim boyutu puanları, sınıf düzeylerine göre farklılaştığı görülmüştür.

Öğrencilerin problem çözme envanteri öz denetim alt boyutu sıralamasında en yüksek puanı 8. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 29,5237$), ikinci sırada 5. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 29,4231$), üçüncü sırada 7. sınıf öğrencileri ($\bar{X} = 28,0606$), dördüncü sırada 6. sınıf öğrencileri almaktadır. ($\bar{X} = 27,5595$). Öğrenciler 5. sınıfta yüksek bir öz denetime sahipken 6. sınıfta anlamlı bir düşüşe geçtikleri daha sonra tekrar anlamlı bir şekilde 8. sınıfa doğru artış gösterdiği görülmektedir.

Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre öz denetim düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır. 6. sınıftan 8. sınıfa kadar öğrencilerin öz denetim düzeyleri artış göstermiştir. Ancak, 5. sınıf öğrencilerinin öz denetim düzeyleri 6. sınıftan daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlar özellikle ergenlik dönemi ile ilgili yapılan bilimsel araştırmalarla benzerlik göstermektedir (Allemand vd., 2019; Tao vd., 2014)527 adults aged 35 years (48.3% female).

12 yaş, ön ergenliğin başlangıç yaşı olarak birçok gelişim kuramcısı tarafından ortaya koyulmuştur (Siyez, 2015). Her ne kadar bireysel farklılıklar olsa da öğrencilerin 6. sınıfta yaş itibariyle ön ergenlik başlangıcında olmaları ve bu dönemde fiziksel, zihinsel ve duygusal değişimleri hızlı bir şekilde yaşamaları, onların kendilerini kontrol etme becerilerine de yansımaktadır. Ergenlik öncesinde somut işlemler ve son çocukluk döneminde olan bir çocuk (6-12 yaş) henüz büyük ve hızlı bir değişime uğramamaktadır. Buna benzer başka bir sonuçta Tao ve arkadaşlarının (2014) yaptığı araştırmalarla belirlenmiştir. Tao ve arkadaşları 3 ile 9 yaş arasındaki çocukların öz denetim düzeylerini incelemiş, çocukları 3 ile 6 yaş arasında öz denetiminde belirli bir yükseliş olmakla birlikte 6 ile 9 yaş arasında bu yükselişin durduğu ve daha oturmuş bir öz denetim düzeyine sahip olduklarını bulmuşlardır.

Ön ergenliğin yarattığı zihinsel, duygusal ve özellikle fiziksel karmaşa öz denetimi biraz azaltmakta ancak daha sonra ergenlikle birlikte yükselişe geçtiğini araştırmalar göstermektedir (Allemand et al., 2019)527 adults aged 35 years (48.3% female). Bu durum ergenlerin zamanla ani değişime uyum sağladıklarını da göstermektedir (Allemand vd., 2019)527 adults aged 35 years (48.3% female). King ve arkadaşları (2011) yaptıkları çalışmada 6. sınıfta daha az öz kontrol ve daha fazla dikkat problemi gösteren çocukların 8. sınıfa kadar öz kontrollerinde artış ve dikkat problemlerinde azalma olduğunu bulmuşlardır. Bu sonuçlar da araştırma sonuçları ile uyumluluk göstermektedir.

Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine ilişkin olumlu tutumları ile problem çözme becerileri arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu $r = .374$, $p < .01$. ayrıca öğrencilerin müziğe ilişkin olumlu tutumları ile problem çözme alt boyutlarından güven ile orta düzeyde ($r = .406$, $p < .01$), öz denetim ile ($r = .926$, $p < .01$) yüksek düzeyde, kaçınma ile ($r = .291$, $p < .01$) düşük düzeyde pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçları, Derin (2006) da öğrencilerin problem çözme becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yaptığı araştırmayla benzerlik gösterdiği, akademik başarı ile problem çözme becerileri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir korelasyon bulunduğu, bu kapsamda öğrencilerin akademik başarıları yükseldikçe problem çözme yeteneklerinin de istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde artış gösterdiği sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Yine farklı zamanda yapılan başka bir çalışmada Güven (2017), öğrencilerin müziğe ilişkin tutum ile sosyal becerileri arasındaki ilişkilerinin incelendiği bir çalışmada, müziğe yönelik tutumlar ile sosyal beceriler arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu, müziğe ilişkin olumlu tutum yükseldikçe çocukların sosyal beceri düzeyleri de yükseldiği, kızların müziğe ilişkin tutumlarının erkek çocuklarından daha olumlu olduğu sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği ancak, çocukların yaşları ile müziğe ilişkin tutumları arasında negatif bir ilişki olduğu, çocuklar büyüdükçe, müziğe ilişkin olumlu tutum düzeyleri azaldığı yönünün sonuçlarımızla örtüşmediği, **öğrencilerin problem çözme envanteri öz denetim alt boyutunun sınıf seviyelerine göre ortalamaları** sonuçları, (Güven 2017)' de yaptığı çalışmadan farklılaştığı görülmektedir. Ayrıca araştırma sonuçlarımızda öğrencilerin problem çözme envanteri öz denetim alt boyutunda en yüksek puanı 8. sınıf öğrencileri, ikinci sırada 5. sınıf öğrencileri, üçüncü sırada 7. sınıf öğrencileri, dördüncü sırada 6. sınıf öğrencilerinin aldığı, öğrenciler 5. sınıfta yüksek bir öz denetime sahipken 6. sınıfta anlamlı bir düşüş yaşadıkları daha sonra tekrar anlamlı bir şekilde 8. sınıfa doğru yükselişe geçtikleri görülmüştür. Bu yönüyle de Güven (2017) "Çocukların yaşları ile müziğe ilişkin tutumları arasında negatif bir ilişki olduğu, çocuklar büyüdükçe, müziğe ilişkin olumlu tutum düzeylerinin azaldığı yönündeki sonucuyla da örtüşmediği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki incelenmiş olup elde edilen verilerin analizi sonucunda öğrencilerin müzik dersine yönelik olumlu tutumları arttıkça problem çözme becerilerinde de pozitif yönde anlamlı bir artış olduğu belirlenmiştir.

Öneriler

Araştırmada, ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki incelenerek elde edilen bilgiler ışığında geliştirilen öneriler aşağıda açıklanmıştır.

- Müzik öğretmenlerinin Güzel Sanatlar Fakültelerinin müzik eğitimi bölümünden seçilerek atanması, (Farklı branşlardaki yan alanı müzik olanlardan atama yapılmaması)
- Ortaokullarda müzik dersi haftalık ders sayısının artırılması,
- Okullarda enstrüman bakımından zenginleştirilmiş müzik sınıflarının oluşturulması,
- Müzik yeteneği olan öğrencilerin erken yaşlarda fark edilerek güzel sanatlar liselerine veya konservatuvarlara yönlendirilmesi,

- Sosyal etkinlikler kapsamında okullarda kurulan öğrenci kulüpleri arasında müzik kulübüne yer verilmesi, öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda bu kulüplere yönlendirilmesi,
- Her öğrencinin en az bir enstrüman çalmaya yönlendirilmesi,
- Okullarda, sanatsal ve kültürel faaliyetlerin artırılması,
- Teneffüslerde, ders aralarında dinlendirici müziklerin çalınması,
- Her okulda en az bir müzik korosunun kurulması,
- Okullarda müzik dersine ayrılan ders saatlerinde başka derslerin işlenmemesi,
- Okullarda seçmeli dersler belirlenirken seçmeli müzik dersinin de öğrencilere alternatif olarak sunulması ve bu dersi seçmek isteyen öğrencilere fırsat verilmesi,
- Ebeveynlerin akademik başarı kaygılarının öğrencilerin erken yaşlarda alması gereken sanatsal ve kültürel faaliyetlerin önüne geçilmemesi için tedbirler alınması.

Kaynakça

ADA, Şükrü, DİLEKMEN, Mücahit, ALVER, Birol, SEÇER, İsmail (2010), “*İlk ve ortaöğretim okul yöneticilerinin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, XVI, 2:153-166.

AKSAN, Nilgün, SÖZER, Akif (2007), “*Üniversite öğrencilerinin epistemiyolojik inançları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler*”, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, VII, 1:31-50.

ALTINTAŞ, Başak (2007), “*İlköğretim okullarında 6. sınıf müzik derslerinde verilen mandolin eğitiminin müzik dersi başarısı üzerine etkileri*” Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

ALTUNÇEKİÇ, Alper, YAMAN, Süleyman, KORAY, Özlem (2005), “*Öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri üzerine bir araştırma (Kastamonu ili örneği)*”, Kastamonu Eğitim Dergisi, XIII, 1:93-102.

ALLEMAND, Mathias, JOB, Veronika, MROCZEK, Daniel (2019). “*Self-control development in adolescence predicts love and work in adulthood*” Journal of Personality and Social Psychology, CXVII, 3:621-634.

ALLPORT, Gordon (1967), “*Attitudes*”, Readings In Attitude Theory and Measurement, (ed. Martin Readings), In Attitude Theory and Measurement, 1-14.

ALVER, Birol (2005), “*Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri ve akademik başarılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*” M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 21:75-88.

ARENOSKY, J. (2001), “*Developing your problem-solving skills*”, Career World, XXIX, 4:18-19.

ARKONAÇ, Sibel Aysen (2001). *Sosyal psikoloji (Değiştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı)*, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

ARLI, Didem, ALTUNAY, Esen, YALÇINKAYA, Münevver (2011). “*Öğretmen adaylarında duygusal zekâ, problem çözme ve akademik başarı ilişkisi*” Akademik Bakış Dergisi, 25:1-23.

BAYRAKTAR, Gökhan, GÜNGÖRMÜŞ, Hamdi Alper, GÜLBAHÇE, Öner, ŞAHİN, Süleyman, BASTIK, Canan (2011). “*Beden eğitimi ve Türkçe öğretmeni adaylarının problem çözme becerisi algı düzeyleri açısından karşılaştırılması*”, e-Journal of New World Sciences Academy, VI, 2:159-168.

COŞKUN, Gülce (2012). “*Müzik Bilimi ve Yaratıcılık*” Pivolka 21:14-16.

ÇAĞLAYAN, Hakan Salim, TAŞĞIN, Özden, YILDIZ, Özer (2008), “*Spor yapan lise öğrencilerinin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*” Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, II, 1:62-77.

DEMİR, Ahmet (2019) “*Bilim ve sanat merkezinde müzik eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi*” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

DEMİREL, Özcan, KAYA, Zeki (2005), *Eğitimle İlgili Temel Kavramlar*. (ed DEMİREL, Özcan, KAYA, Zeki) Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Pegem Yayınları. 6.Basım.

DERİN, Rukiye (2006), *“İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerileri ve denetim odağı düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki”* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

DEWEY, John (2010). *Okul ve Toplum*. (Çeviri): BAŞMAN, H.Avni, Ankara: Pegem Akademi Yayınları. 2.Baskı.

D’ZURİLLA, T. J., GOLDFRİED, M. R. (1971). *“Problem solving and behavior modification”*, Journal of Abnormal Psychology, 78:107-126.

EDMAN, I. (1977). *Sanat ve insan*. İstanbul: İnkılap ve Ata Basımevi.

FERAH, Defne (2000), *“Kara Harp Okulu öğrencilerinin problem çözme becerilerini algulamalarının ve problem çözme yaklaşım biçimlerinin cinsiyet, sınıf, akademik başarı ve liderlik yapma açısından incelenmesi”*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

GORDON, Thomas (2005), *Etkili Ana Baba Eğitimi: Aile İletişim Dili*, (Çeviri): AKSAY, Emel, Editör: ÖZKAN, Birsen, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

GÜÇLÜ, Nezahat (2003), *“Lise Müdürlerinin Problem Çözme Becerileri”* Milli Eğitim Dergisi, CLX, 272-300.

BERKANT, Hasan Güner, EREN, İsmail (2013), *“İlköğretim matematik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi”* International Journal of Social Science, VI, 3:1021-1041.

GÜVEN, Esra (2017). *“12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi”* Yüksek Lisans Tezi , Başkent Üniversitesi , Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

HARDALAC, Naciye. (2006). *“Melodi tekrarına yönelik müziksel algılamada sayısal ve sözel eğitilmiş öğrencilerin performanslarının yapay zekâ ortamında karşılaştırılması”* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

HERTZOG, Christopher, et al (2009). *“Why do people show minimal knowledge updating with task experience: Inferential deficit or experimental artifact?”*, The Quarterly Journal of Experimental Psychology, LXII, 1:155-173.

KARABULUT, Ebru Olcay, ve KURU, Emin (2009). *“Ahi Evran Üniversitesi beden eğitimi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin problem çözme becerileri ile kişilik özelliklerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi”* Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, X, 3:119-127.

KARABULUT, Ebru Olcay, ULUCAN, Hakkı (2011). *“Yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi (Kırşehir ili örneği)”* Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, XII, 1:227238.

KINCAL, Remzi Yavaş (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

KING, K. M., FLEMING, C. B., MONAHAN, K. C., CATALANO, R. F. (2011). “*Changes in Self-Control Problems and Attention Problems During Middle School Predict Alcohol, Tobacco, and Marijuana Use During High School*”, *Psychology of Addictive Behaviors*, XXV, 1:69-79.

KOCAARSLAN, Bilge (2009). “*Genel müzik eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum, müzikal özgüven ve motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması*” Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

KOCABAŞ, Ayfer (1997). “*Temel eğitim II. kademe öğrencileri için müziğe ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması*” Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XIII, 141-145.

KOCABAŞ, Ayfer (2007). *Müzik öğretiminin temelleri*, İzmir: Kanyılmaz Matbaası. 3.Baskı

KULOĞLU, Ayşenur, ARI, Üzeyir (2014). “*Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*” Sosyal Bilimler Dergisi, IV, 8:94-109.

LEVENT, Aytül, UMUZDAŞ, Serpil (2013). “*İlköğretimde müzik öğretmenin kullandığı çalgının öğrencinin dersine ilişkin tutumuna etkisi*” Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, II, 2:84-88.

NACAĞCI, Zeki (2006). “*İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları*” Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

TOLAN, Barlas, İSEN Galip, BATMAZ, Veysel (1985). *Ben ve toplum*, Ankara: Teori Yayınları.

TAO, Ting, WANG, Ligang, FAN, Chunlei, GAO, Wenbin. (2014). “*Development of self-control in children aged 3 to 9 years: Perspective from a dual-systems model*” In Scientific Reports. Nature Publishing Group, IV, 1:1-5.

TAVSANCIL, Ezel (2002), *Tutumları ölçülmesi ve SPSS ile veri toplama analizi*, Ankara: Nobel Yayın.

OLGUN, Nermin, KAN ÖNTÜRK, Zehra, KARABACAK, Ükke, ETİ ASLAN, Fatma, SERBEST, Şehriban (2010), “*Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri: bir yıllık izlem sonuçları*” Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, I, 4:188-194.

OLKUN, Sinan, ŞAHİN, Özge, AKKURT, Zeynep, DİKKARTIN, Filiz Tuba, GÜLBAĞCI, Hande (2009), “*Modelleme yoluyla problem çözme ve genelleme: ilköğretim öğrencileriyle bir çalışma*” Eğitim ve Bilim, XXXIV, 151:65-73.

ÖZDEN, Yüksel (2011), *Öğrenme ve Öğretme*, Ankara: Pegem Akademi. 11. Baskı

ÖZEN, N. G. M., (2019) *Müzik beğenileri, müzik dersine olan ilgi ve tutumlarına yönelik görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ÖZMENTEŞ, Sabahat. (2012), *“İlköğretim öğrencilerinin evdeki müziksel ortamları, müzik dersine yönelik tutumları ve kişisel değişkenleri arasındaki ilişkiler”* Eğitim ve Bilim , XXXVII,163: 53-66.

ÖZSOY, Gökhan (2005), *“Problem çözme becerisi ile matematik başarısı arasındaki ilişki”* , Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, XXV , 3:179-190.

ÖZTOPALAN, E. (2007). *“İlköğretim düzeyindeki özel okullar ile devlet okullarının 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişki”* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

SAN, İnci (1985), *“Gençliğin Sanat Eğitimi”* 5. İstanbul Sanat Bayramı M.S.Ü. Sanat ve Gençlik Sempozyumu Bildirisi, İstanbul.

SARACALOĞLU, Asuman Seda, SERİN, Oğuz, BOZKURT, Nergüz (2001), *“Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü öğrencilerinin problem çözme becerileri ile başarıları arasındaki ilişki”* M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, XIV, 121-134

SARUHAN, Şahin, DENİZ, Jale (2011), *“Temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müzik dersine karşı tutumları”* İlköğretim Online, X, 2:695-702.

SENA, Cemil (1972), *Estetik*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

SEVEN, M.İ. (2019), *“Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi”* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

STERNBERG, Robert J (1992) *“Successful intelligence as a basis for entrepreneurship”* Journal of Bussiness Venturing. XIX, 189-201.

SİYEZ, Didem Müge (2015), *Eğitim Psikolojisi Editör: Alim Kaya* . Ankara: Pegem Akademi, 11.Baskı.

TOLAN, Boris, İSEN, Galip, BATMAZ, Veysel (1985). *Ben ve toplum*. Ankara: Teori Yayınları.

TÜMKAYA, Songül, İFLAZOĞLU, Uzman Ayten (2000), *“Ç Ü sınıf öğretmenliği öğrencilerinin otomatik düşünce ve problem çözme düzeylerinin bazı sosyo demografik değişkenlere göre incelenmesi”*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, VI, 6:143-158.

UÇAN, Ali (1997), *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

UMUZDAŞ, Serkan, UMUZDAŞ, Serpil (2015), *“8. Sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi”*, Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 5:273-281.

UMUZDAŞ, Serpil ve KIZIKLI, Hamza Oruç (2018), *“İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları”*, Journal of Human Sciences, XV, 3:1561-1567.

USLU, M. (2009). *Cumhuriyet'in ilanından günümüze Türkiye'de müzik eğitimi üzerine bir çalışma*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.

ÜSTÜN, Ahmet, BOZKURT, Erdoğan (2003), *“İlköğretim okulu müdürlerinin kendilerini algılayışlarına göre problem çözme becerilerini etkileyen bazı mesleki faktörler”*, Kastamonu Eğitim Dergisi, XI, 1:13-20.

YAZGAN, Yeliz, BİNTAŞ, Jale (2005), *“İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerinin problem çözme stratejilerini kullanabilme düzeyleri: bir öğretim deneyi”*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XXVIII, 28:210-218.

YAZICI, Tarkan (2013), *“Problem çözme becerisinin müzik eğitimine etkisi”*, VI. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi, 3-5 Ekim 2013, Trabzon.

YILDIRIM, Belgin ve ÖZKAHRAMAN, Şükran (2011). *“Hemşirelikte problem çözme”*, S.D.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, II, 3:155-159.

YILDIZ, Lale, ZIRHLIOĞLU, Gürol, YALÇINKAYA, Münevver, GÜVEN, Şenol (2011), *“Beden eğitimi öğretmen adaylarının yaratıcılık ve problem çözme becerileri”*, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, VIII, Özel:18-36.

EXPANDED ABSTRACT

The functions of music in human life are versatile. The functions of music affect our attitudes in life. Its individual functions reveal someone's attitude as a self-knowledge. Social functions, cultural functions, economic functions and educational functions are the main functions of music in human life.

There are many factors that affect human attitudes. Behaviors such as making and listening to music have positive effects on human attitudes. Secondary school students are important in terms of development as an age group. It is thought that students with developed problem-solving behaviors are also developed in terms of listening to music and making music. All functions of music have an effect that develops and prepares people for life.

Human attitudes and behaviors develop in the learning environment. It is foreseen that these attitudes and behaviors develop positively with music. By nature, human perceives the auditory and visual world and develops positive emotions. Auditory perceptions are effective through brain-based learning. It is possible to develop all kinds of attitudes and behaviors in a positive way as a result of musical experiences of students in the learning age. It is thought that there is a close relationship between problem solving skills and musical perception skills.

In a study examined the relationship between students' attitudes towards music and their social skills (Güven 2017), It is observed that there is a positive relationship between attitudes towards music and social skills. In addition, it is seen that the social skill levels of the children increase as the students' interest in music increases. In this study inspired by this, the relationship between secondary school students' attitudes towards music and problem solving skills has been examined. Correlational method, one of the descriptive statistical methods, has been applied in the research. Investigated group consists of secondary school students. The sample group consists of 5th, 6th, 7th and 8th grade students studying in secondary schools in Ergani district of Diyarbakır province in the 2020-2021 academic year. A total of 311 students, 199 female students (64%) and 112 male students (36%) have participated in the study. Of the students participating in the research, 52 (16.7%) have been in the 5th grade, 84 have been in the 6th grade (27%), 102 have been in the 7th grade (32.8%), 73 have been in the 8th grade (23.5%) have been studied. In the study, two different scales have been applied: "Music Lesson attitude scale" and "problem solving inventory for children". In findings chapter, It contains information such as Findings regarding students' gender and grade levels, T-test results according to the gender of the scores obtained from the music lesson attitude scale, One-way analysis of variance (ANOVA) results of students' music lesson attitude scale scores according to grade level, T-test results of students' problem solving skills scale scores according to gender status, One-way analysis of variance (ANOVA) results of students' scores from the problem solving skills scale according to grade level, Averages of students' problem solving inventory self-control sub-dimension according to grade levels. Informations collected from the participants through some questionnaires have been interpreted by the SPSS Data Analysis Method, and the statistical analyzes have been analyzed by the pearson product moment coefficient of correlation. In addition, in our research results, in the problem solving inventory

self-control sub-dimension of the students, the 8th grade students has got the highest score, the second grade 5th grade students, the third grade 7th graders, and the fourth grade 6th grade students scored, while the 5th grade students have had high self-control. It has observed that they have experienced a significant decrease in the 6th grade, and then again has increased respectively towards the 8th grade.

When the data obtained are examined, it is seen that there is a positive and significant relationship between the positive attitudes of secondary school students towards the music lesson and their problem solving skills ($r = 0.374$, $p < 0.01$). In addition, students' positive attitudes towards music and the issue of problem solving reveal a significant relationship (Confidence is moderate ($r = .406$, $p < .01$), self-control ($r = .926$, $p < .01$) is high, avoidance ($r = .291$, $p < .01$) is low).

As a result of the analysis of the obtained data, as Secondary school students' positive attitudes towards music lessons increase, their problem solving skills also increase. This research provides a basis for other studies that will be examined in the light of the information obtained by examining the relationship between the attitudes of secondary school students towards the music lesson and their problem-solving skills.

Keywords: Problem solving, attitude, music lesson.